

ставлення до праці, ініціативність та підприємливість, способи поведінки. Методологічною базою аналізу процесів відтворення людського потенціалу найбільш часто виступає теорія людського капіталу, яка концентрується навколо розвитку людини, орієнтованого на потреби суспільного виробництва, досліджує вдосконалення людини як фактора виробництва.

Список використаних джерел:

1. Беломестнова С. А. Людський потенціал та його конкурентоспроможність у розвитку соціально-трудова відносин / Беломестнова С. А. – Херсон.
2. Гузенко Г. М. Людський потенціал: сутність та пріоритетні напрямки розвитку в Україні : УДК 330.142; 33 / Гузенко Г. М. – 9 с.
3. Замараєв А. В. Людський потенціал у системі державного управління в Україні: першочергові завдання і способи вирішення : УДК 316:42 / Замараєв А. В., 2016. – 5 с.
4. Іляш О. І. Людський капітал, Трудовий потенціал, Економіка праці та соціально-трудова відносини [Електронний ресурс] / О. І. Іляш – Режим доступу до ресурсу: http://libfree.com/102776711_ekonomikalyudskiy_kapital.html.

Пілько А.Д.

кандидат економічних наук, доцент;

Грабовецька Г.П.

магістр,

*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

АНАЛІЗ МЕТОДИК ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ РЕГІОНУ

Незважаючи на деяке пожвавлення інвестиційного процесу в Україні, позитивні тенденції в інвестиційній сфері ще не набули сталого характеру. Крім того, в умовах трансформації економічних відносин, а також несприятливої зовнішньополітичної ситуації продовжують діяти чинники, що стримують розвиток інвестиційної та інноваційної діяльності.

Створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні є однією з найважливіших умов залучення інвестицій. Від ефективності інвестиційної політики залежить стан справ в виробничій сфері, рівень технічної оснащеності підприємств, можливості структурної перебудови економіки, вирішення соціальних і екологічних проблем.

Як зазначається в [1], історія досліджень питань оцінки інвестиційного клімату бере свій початок в першій половині 60-х років ХХ століття. Одним з перших у цій сфері було дослідження інвестиційного клімату країн світу, проведене Гарвардською школою бізнесу. Дослідження базувалося на експертних оцінках таких характеристик кожної країни, як законодавчі умови для іноземних і вітчизняних інвесторів, можливість вивезення капіталу, стабільність національної валюти, політична ситуація, рівень інфляції [1].

Приймаючи до уваги проведеній аналіз підходів до визначення поняття «інвестиційний клімат», наведений в [1, с. 148], можна зробити висновок, що це узагальнююча характеристика сукупності внутрішніх і зовнішніх чинників, що визначають доцільність та привабливість інвестування у відповідні об'єкти економіки та соціальної сфери. Ключовими при цьому є військові та геополітичні чинники (наявність локальних і міжнародних конфліктів, рівень національної безпеки), політичні та соціальні чинники (ступінь довіри населення до влади, рівень соціальної стабільності), а також економічні (динаміка макроекономічних показників).

Проведений аналіз ключових параметрів інвестиційної складової соціально-економічного розвитку регіонів Західної України засвідчив наявність значного потенціалу розвитку даних регіонів і дозволив запропонувати низку пропозицій щодо оптимізації використання інвестиційного потенціалу відповідних територіальних систем, якими може скористатись широке коло потенційних інвесторів, адже кожен інвестор орієнтується на цілком конкретні характеристики територій, які для нього є визначальними.

Моделюванню процесів оцінки інвестиційного потенціалу країни та її окремих регіонів присвячено досить багато наукових праць провідних вчених. Зокрема, даному питанню присвячені дослідження Бланка І. О., Маринича І. А., Романової Т. В., Должанського І. З., Загорної Т. О., Удалих О. О., Герасименка І. М. та інших.

Проведений аналіз літературних джерел засвідчив факт наявності численних моделей і методик оцінки інвестиційної привабливості країни, окремих регіонів та територіальних систем. Розглянемо деякі вітчизняні та зарубіжні моделі оцінки інвестиційного клімату.

Модель оцінки інвестиційної привабливості, запропонована І. О. Бланком, передбачає, що інвестиційна привабливість регіону розраховується, як інтегральний показник на основі п'яти груп синтетичних показників:

1) рівень загальноекономічного розвитку регіону (питома вага регіону у ВВП і ВНП; обсяг виробленої промислової продукції на душу населення; рівень самозабезпеченості основними продуктами харчування; середній рівень заробітної плати; обсяг і динаміка капітальних вкладень з розрахунку на одного жителя; кількість підприємств усіх форм власності; питома вага збиткових підприємств у загальній кількості функціонуючих);

2) рівень розвитку інвестиційної інфраструктури регіону (кількість підрядних будівельних компаній усіх форм власності; обсяги місцевого виробництва основних видів будівельних матеріалів; виробництво енергетичних ресурсів на душу населення; щільність залізничних шляхів сполучення та автомобільних доріг з твердим покриттям з розрахунку на 100 км території);

3) демографічна характеристика регіону (питома вага населення території в загальній кількості жителів країни; співвідношення міських і сільських жителів; питома вага населення, зайнятого в суспільному виробництві на підприємствах всіх форм власності; рівень кваліфікації працівників, зайнятих у суспільному виробництві);

4) рівень розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури регіону (питома вага приватизованих підприємств у загальній кількості підприємств комунальної власності; питома вага підприємств недержавних форм власності в загальній кількості виробничих підприємств території; кількість спільних компаній із зарубіжними партнерами; кількість банківських установ (включаючи філіали); кількість страхових компаній (і їх представництв); кількість товарних бірж на території);

5) рівень криміногенних, екологічних та інших ризиків (рівень економічних злочинів з розрахунку на 100 тис. жителів; питома вага підприємств з шкідливими викидами, що перевищують гранично допустимі норми; середній радіаційний фон у містах; питома вага незавершених будівельних об'єктів за останні 3 роки) [2].

Російський вчений О. М. Асаул систематизував показники для визначення інвестиційної привабливості регіону у 3 великі групи:

1) фактори, що впливають на рівень інвестиційного потенціалу регіону (природно-географічний, трудовий, виробничий, інноваційний, інституціональний, інфраструктурний, фінансовий, споживчий потенціали). Пізніше до факторів інвестиційного потенціалу був доданий екологічний та інтелектуальний потенціали;

2) фактори, що визначають рівень некомерційних інвестиційних ризиків (законодавчі, політичні, соціальні, економічні, екологічні та кримінальні ризики);

3) інвестиційна активність (концентрація і розподіл інвестиційного капіталу, інвестиційна активність, активізація впровадження нових виробничих потужностей, інтеграція виробничої діяльності, розвиток прямих і портфельних інвестицій, інтеграційні фактори реалізації інвестиційних проектів) [3].

Методика оцінки інвестиційного клімату регіону (RAP) [4]: R – risks (ризики), A – activity (активність), P – potential (потенціал) дає можливість оцінити інвестиційний клімат регіону на підставі аналізу інвестиційної активності і привабливості, до складу якого входять інвестиційний потенціал та інвестиційні ризики. Крім того, методика дозволяє

– провести комплексний аналіз і обробку великого масиву соціально-економічних показників;

– розрахувати факторні коефіцієнти інвестиційного потенціалу, активності і ризиків;

– визначити інтегральні коефіцієнти інвестиційного клімату, ефективності (потенціалу, активності) і ризиків;

– графічно представити отримані результати;

Факторні і інтегральні коефіцієнти, розраховуються за методикою RAP, дають можливість на будь-якому етапі проведення комплексної оцінки території не тільки проводити порівняльний аналіз показників досліджуваних окремих територіальних утворень, а й порівнювати коефіцієнти окремо взятої територіальної одиниці із загальним показником по регіону [4].

Таким чином, методика оцінки інвестиційного клімату регіону (методика RAP) дозволяє проводити комплексний аналіз і оцінку інвестиційної

ефективності (потенціалу і активності) і інвестиційних ризиків територіальних утворень, що входять до складу регіону. На основі отриманих результатів можна вносити коригування в існуючу інвестиційну політику регіону, розробляти стратегічні і тактичні плани розвитку територій, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості територіальних одиниць.

Перспективним також буде розвиток методики запропонованої М. П. Бутко, відповідно до якої сукупний інвестиційний потенціал регіону являє собою суму внутрішнього інвестиційного потенціалу, прямих іноземних інвестицій та інвестиційних залучень ресурсів з інших регіонів України [5].

Проведений аналіз згаданих методик підтвердив можливість їхнього застосування в процесі проведення оцінки інвестиційного клімату регіонів України та їх територіальних систем за умови їхньої незначної модифікації з урахуванням цілей дослідження та наявної статистичної бази.

Список використаних джерел:

1. Пілько А.Д. Інвестиційний клімат та інвестиційний потенціал регіону як об'єкти моделювання / А.Д. Пілько, В.В. Кіс // Бізнес Інформ. – 2015. – № 9. – С. 146–152.
2. Асаул А. М. Систематизация факторов, характеризующих инвестиционную привлекательность регионов // Региональная экономика. – 2004. – № 2. – С. 53–62.
3. Бланк И. А. Инвестиционный менеджмент : [учебный курс] / И. А. Бланк. – К. : Эльга-Н, Ника-Центр, 2001. – 448 с.
4. Ходус В. В. Оценка инвестиционного климата региона по методике RAP // Научно-технические ведомости СПбГПУ. – 2010. – № 5. – С. 47–51.
5. Бутко М. П. Методологічні засади формування інвестиційного потенціалу регіональних господарських систем / М. П. Бутко, О. Ю. Акименко // Інвестиції: практика та досвід. – 2008. – № 5. – С. 3–7.